

Plenarhandling

B9-0502/2023

8.12.2023

FÖRSLAG TILL RESOLUTION

till följd av uttalanden av rådet och kommissionen

i enlighet med artikel 132.2 i arbetsordningen

om 30 år med Köpenhamnskriterierna – att ytterligare driva på EU:s
utvidgningspolitik
(2023/2987(RSP))

Pedro Marques, Tonino Picula
för S&D-gruppen

B9-0502/2023

Europaparlamentets resolution om 30 år med Köpenhamnskriterierna – att ytterligare driva på EU:s utvidgningspolitik (2023/2987(RSP))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av Europeiska rådets slutsatser av den 21–21 juni 1993 (Köpenhamnskriterierna),
- med beaktande av Ukrainas, Moldaviens, Bosnien och Hercegovinas och Georgiens ansökningar om EU-medlemskap och rådets därpå följande beviljande av status som kandidatland för Ukraina och Moldavien i juni 2022 och för Bosnien och Hercegovina i december 2022,
- med beaktande av sina tidigare resolutioner om EU:s utvidgning, länderna på västra Balkan, Turkiet, Georgien, Moldavien och Ukraina,
- med beaktande av det utvidgningspaket som kommissionen antog den 8 november 2023,
- med beaktande av sin rekommendation av den 23 november 2022 till rådet, kommissionen och vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik om EU:s nya utvidgningsstrategi¹,
- med beaktande av fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
- med beaktande av slutsatserna från rådet (allmänna frågor) av den 29 och 30 april 1997 om tillämpningen av villkorlighet i syfte att utveckla en enhetlig EU-strategi för förbindelserna med länderna på västra Balkan,
- med beaktande av förklaringen som antogs vid toppmötet mellan EU och västra Balkan i Thessaloniki den 21 juni 2003 om utsikterna till EU-medlemskap för länderna på västra Balkan,
- med beaktande av EU:s globala strategi från 2016, i vilken det anges att en trovärdig utvidgningspolitik utgör en strategisk investering i Europas säkerhet och välbefinnande och redan har bidragit stort till freden i tidigare krigshärjade områden,
- med beaktande av artikel 2 i EU-fördraget, där Europeiska unionens grundläggande principer fastställs, däribland respekt för demokrati, rättsstaten och de mänskliga rättigheterna,
- med beaktande av artikel 132.2 i arbetsordningen, och av följande skäl:

¹ EUT C 167, 11.5.2023, s. 105.

- A. Utvidgning har visat sig vara EU:s mest framgångsrika utrikespolitiska instrument. Det har varit ett mycket effektivt verktyg för att stimulera nödvändiga reformer både inom EU och i kandidatländerna och har bidragit till att främja demokratisk omvandling. Utvidgning utgör en strategisk, framtidsinriktad geopolitisk investering i fred, säkerhet, stabilitet och välbefinnande på den europeiska kontinenten.
- B. För 30 år sedan, den 21 och 22 juni 1993, möttes EU:s stats- och regeringschefer i Köpenhamn och antog en uppsättning kriterier för EU-medlemskap, däribland i fråga om demokrati, rättsstaten, mänskliga rättigheter, respekt för och skydd av minoriteter, en fungerande marknadsekonomi och förmågan att effektivt genomföra EU:s regelverk.
- C. Åtta av de tio länder som för närvarande vill ansluta sig till EU har kandidatstatus, varav vissa har haft denna status i många år. Dessa kandidatländer befinner sig i olika skeden av anslutningsprocessen och anslutningsförhandlingarna.
- D. Den 8 november 2023 rekommenderade kommissionen att anslutningsförhandlingar skulle inledas med Ukraina, Moldavien och villkorligt med Bosnien och Hercegovina, och att Georgien skulle beviljas status som kandidatland. Rådet ska fatta beslut om denna rekommendation den 14 och 15 december 2023.
- E. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har avsevärt förändrat det geopolitiska landskapet och gett EU:s utvidgning en ny geostrategisk betydelse, vilket ytterligare har ökat betydelsen av EU:s utvidgningspolitik.
- F. Utvidgningen är en process som gagnar alla eftersom den på ett effektivt sätt har främjat omfattande reformer och en demokratisk omvandling i kandidatländerna och i potentiella kandidatländer. Tidigare utvidgningar har på ett framgångsrikt sätt stärkt den inre marknaden, främjat ekonomisk tillväxt och ökat EU:s globala inflytande.
- G. EU har dragit viktiga lärdomar av tidigare utvidgningar, nämligen behovet av ökad villkorlighet, ett strikt genomförande av reformer och effektiva övervakningsmekanismer.
- H. Reformen av EU-fördragen, det vill säga förenklade beslutsförfaranden och nya befogenheter för att ge EU större möjlighet att agera, måste diskuteras och antas parallellt med de pågående anslutningsförhandlingarna. Mekanismen för att säkerställa överensstämmelse med EU:s grundläggande principer, värden och regelverk måste också stärkas parallellt med nästa utvidgning. Ett reformerat och bättre fungerande EU ligger i både de nuvarande och de framtida medlemsstaternas intresse.
- I. Utvidgningspolitikens trovärdighet och effektivitet beror på EU:s möjlighet att säkerställa en rättvis, rigorös och transparent anslutningsprocess, samtidigt som varje kandidatlands unika omständigheter och enskilda framsteg erkänns. Ett starkt fokus på de grundläggande frågorna – rättsstatsprincipen, demokratiska normer, grundläggande rättigheter och friheter och ekonomiska reformer – bör kombineras med en gradvis infasning av kandidatländerna i olika EU-sektorer, i syfte att upprätthålla reformtaktiken och göra det möjligt för medborgarna att tidigt se fördelarna med utvidgningen.
- J. Kandidatländerna måste också visa att de sluter upp bakom EU:s grundläggande värden genom att anpassa sig till den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

- K. EU bör avsevärt öka sitt villkorade tekniska och ekonomiska stöd till grundläggande reformer, lösning av bilaterala tvister och regional ekonomisk integration i anslutningsländerna.
- L. Utvidgningen är också en stor utmaning för EU:s finansiella hållbarhet, i synnerhet när det gäller sammanhållnings- och jordbrukspolitiken. Den nuvarande och de kommande fleråriga budgetramarna bör stärkas avsevärt för att möjliggöra utvidgning av EU.
- M. Europaparlamentets roll bör stärkas under hela utvidgningsprocessen.
1. Europaparlamentet välkomnar kommissionens utvidgningspaket 2023 och dess positiva rekommendation om att inleda anslutningsförhandlingar med Ukraina, Moldavien och Bosnien och Hercegovina samt att bevilja Georgien status som kandidatland.
 2. Europaparlamentet uppmanar Europeiska rådet att följa efter och fatta beslut om att inleda anslutningsförhandlingar med de tre länderna och att bevilja Georgien status som kandidatland vid sitt möte i december 2023. Parlamentet erkänner EU:s historiska utmaning att infria sina åtaganden gentemot länderna på västra Balkan samt Ukraina, Moldavien och Georgien.
 3. Europaparlamentet beklagar djupt uttalandena från Ungerns premiärminister om inledandet av anslutningsförhandlingar med Ukraina och landets ändrade politik gentemot Kosovo. Parlamentet påminner rådet om de potentiella negativa konsekvenserna av att Ungern tar över EU:s ordförandeskap i juli 2024.
 4. Europaparlamentet uppmanar Europeiska rådet att, när det bedömer de individuella framsteg som gjorts av EU-kandidatländerna och beslutar om vidare steg, beakta bakgrunden med Rysslands pågående anfallskrig mot Ukraina, som har haft betydande konsekvenser för Ukrainas direkta grannländer liksom för stabiliteten, säkerheten och välbefindandet på hela den europeiska kontinenten och som därför kräver en långsiktig politisk vision och djärva beslut som speglar den strategiska betydelsen av europeisk enhet och därmed även EU-utvidgning.
 5. Europaparlamentet anser att utvidgningen är av ytterst strategisk betydelse för EU, i synnerhet mot bakgrund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. En förstärkt utvidgningspolitik har blivit det starkaste geopolitiska verktyg som står till EU:s förfogande.
 6. Europaparlamentet välkomnar de ansträngningar som gjorts av kandidatländernas myndigheter för att föra reformagendan framåt och uppmuntrar dem att öka sina ansträngningar för att närma sig ett EU-medlemskap, i linje med kommissionens rekommendationer. Parlamentet förväntar sig konkreta framsteg under den kommande perioden genom den EU-stödda dialogen mellan Belgrad och Pristina och förväntar sig att de berörda parterna fullgör sina åtaganden.
 7. Europaparlamentet uttrycker sitt starka engagemang för utvidgningspolitiken som är central för att främja fred, stabilitet och gemensamma värderingar i Europa, och för Köpenhamnskriterierna, som är de viktigaste kriterierna för EU-medlemskap. Parlamentet uppmanar kommissionen att säkerställa att anslutningsprocessen

fortfarande är effektiv, rättvis och transparent, bland annat vid bedömningen av kandidaternas framsteg när det gäller att uppfylla Köpenhamnskriterierna.

8. Europaparlamentet understryker att anslutningen till EU alltid måste vara ett meritbaserat förfarande där varje sökande bedöms utifrån sina egna meriter i fråga om uppfyllandet av Köpenhamnskriterierna, i synnerhet de som handlar om full respekt för de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstaten. Parlamentet framhåller den absoluta prioriteringen att stärka rättsstaten – som förblir ett av de viktigaste villkoren för EU-medlemskap – i alla kandidatländer och potentiella kandidatländer i syfte att säkerställa att EU:s utvidgning stärker snarare än försvagar EU och dess inre marknad.
9. Europaparlamentet efterlyser en robust övervakningsmekanism för att följa kandidatländernas reformer och framsteg med att respektera alla politiska kriterier. Parlamentet efterlyser i synnerhet inrättandet av en specifik och effektiv övervakningsmekanism för att skydda unionens grundläggande värden och ekonomiska intressen i samband med anslutningsförfaranden. Parlamentet upprepar i detta avseende sina uppmaningar om att kandidatländerna ska inkluderas i EU:s rättsstatsmekanism och dess årliga rapportering, vilket kan skapa incitament för att uppfylla alla politiska kriterier. Parlamentet begär att mekanismen för att skydda rättsstaten och EU:s grundläggande principer och värden samt övervakningskapaciteten för att säkerställa efterlevnad ska stärkas inför nästa utvidgning. Parlamentet betonar behovet av en bredare villkorlighetsmekanism kopplad till rättsstaten som omfattar hela unionsbudgeten och alla unionens grundläggande värden enligt artikel 2 i EU-fördraget.
10. Europaparlamentet välkomnar det intresse och den politiska vilja att ansluta sig till EU som så många länder visat, och erkänner de stora ansträngningar som kandidatländerna gjort för att uppfylla kraven för medlemskap. Parlamentet stöder kandidatländernas framtida medlemskap i EU, och betonar hur viktigt det är att fastställa tydliga tidsfrister för att slutföra förhandlingarna med anslutningsländerna före utgången av innevarande årtionde. Parlamentet betonar att det inte bör finnas något snabbspår för medlemskap, och att det inte får finnas några genvägar när det gäller grundläggande värden.
11. Europaparlamentet upprepar att ett konvent bör inledas för att se över EU-fördragen i syfte att stärka EU:s förmåga att agera genom att reformera beslutsfattandet och införa omröstning med kvalificerad majoritet, inbegripet för utrikes- och säkerhetspolitiska beslut och på områden som är relevanta för anslutningsprocessen. Parlamentet efterlyser i synnerhet ett avskaffande av kravet på enhällighet när beslut fattas om inledandet av förhandlingsprocessen samt öppnandet och avslutandet av enskilda förhandlingskluster och förhandlingskapitel, men betonar att det slutliga beslutet om varje kandidatlands anslutning bör förbli enhälligt.
12. Europaparlamentet påminner om att det skulle vara möjligt att göra framsteg mot att frångå enhällighet genom att fullt ut utnyttja Lissabonfördragets potential. Reformerna skulle säkerställa att en utvidgad union fungerar effektivt som helhet, parallellt med anslutningsförhandlingarna med kandidatländerna, vilket skulle förbereda EU på att välkomna nya medlemmar inom rimlig tid.
13. Europaparlamentet betonar att europeiska institutionella och finansiella reformer bör öka EU:s handlingsförmåga och främja goda styrelseformer, funktionalitet och

hållbarhet. Parlamentet noterar att reformer behövs för att förbättra EU:s och dess institutioners möjlighet att ta emot nya medlemmar och främja en framgångsrik integration av dem.

14. Europaparlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att påskynda integrationen av länder som uppvisar strategisk inriktning mot och orubbligt engagemang för EU-relaterade reformer, demokratisk konsolidering, grundläggande värden samt anpassning av utrikespolitiken. Parlamentet upprepar att anslutningen endast kan fortskrida när ett land anpassar sig till EU:s sanktioner mot Ryssland för dess anfallskrig mot Ukraina.
15. Europaparlamentet kräver att det införs villkorlighet för anslutningsländerna, med positiva effekter när de gör framsteg, till exempel genom tillgång till EU:s politik, och negativa effekter i händelse av tillbakagång eller ihållande brist på framsteg, nämligen att anslutningsförhandlingarna och föranslutningsstödet avbryts. Det bör särskilt införas en striktare och mer genomförbar redovisningsskyldighet när det gäller användningen av sådant stöd.
16. Europaparlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att aktivt engagera sig i konfliktlösning och främjande av goda grannförbindelser i anslutningsländerna. Parlamentet beklagar djupt att olösta bilaterala och regionala tvister används för att blockera eller avsevärt fördröja kandidatländernas anslutningsprocesser, och begär att det inrättas en officiell mekanism för tvistlösning och skiljeförfarande som är åtskild från EU-anslutningen.
17. Europaparlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att avsevärt öka offentligt engagemang och förbättra de strategiska kommunikationsinsatserna tillsammans med kandidatländernas myndigheter för att informera och engagera medborgarna i både EU:s medlemsstater och kandidatländer om fördelarna och utmaningarna med utvidgningspolitiken.
18. Europaparlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att fortsätta att stödja mediekompetens och mediernas och det civila samhällets oberoende i kandidatländerna och i potentiella kandidatländer, i syfte att stärka demokratiska institutioner och värden. Parlamentet betonar vikten av att strukturellt involvera det civila samhällets organisationer i utvidgningsprocessen.
19. Europaparlamentet anser att det behövs en starkare parlamentarisk tillsyn av EU:s utvidgningspolitik. Parlamentets roll måste stärkas under hela anslutningsprocessen, bland annat genom att det tillåts att fullt ut granska kandidatländernas framsteg på olika politikområden. Man bör överväga att utse en chefsförhandlare för EU som ska vara ansvarig inför Europaparlamentet och föra förhandlingar inom ramen för ett brett mandat för varje land.
20. Europaparlamentet upprepar sitt krav på ett innovativt, kompletterande och flexibelt samspel mellan genomförandet av nuvarande avtal, t.ex. associeringsavtal, och anslutningsförhandlingarna, som gör det möjligt för kandidatländerna att gradvis integreras på EU:s inre marknad, på grundval av en prioriterad handlingsplan och relevanta sektorsprogram som ger tillgång till relevanta EU-medel, så att medborgarna i

kandidatländerna kan dra nytta av fördelarna med anslutningen under hela processen och inte bara när den är slutförd.

21. Europaparlamentet betonar att kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik har en avgörande roll i utarbetandet av beslut som rör den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, inbegripet om restriktiva åtgärder, och understryker vidare att kandidatländer för EU-medlemskap systematiskt uppmanas att anpassa sig till EU:s restriktiva åtgärder.
22. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, medlemsstaternas regeringar och parlament samt anslutningsländernas regeringar och parlament.